БЕЛАРУСКІ ЗВОН

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
Вільня, Вострабрамска вул. 9
(Ostro-bramska 9).
Рэдакцыя адчынена: 12—2 штодня апрача сьвяточных дзён.

Рукапісы павінны быць напісаны чытальна і толькі на адным баку паперы, з праудзівым прозьвішчам аутара і адрэсам для ведама Рэдакцыі. Няпрынятыя у друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана кожнага нумару 100 м.
Падпіска на 3 месяцы каштуе 1200 м.
(з даст. да хаты).
Цана абвестак: перад тэкстам 400 мк., сярод тэксту 600 мк. і на апошняй страніцы 200 мк. за радок пэтыту у 1 шпальт.

Год II. Вільня, Субота 25-га лістапада 1922 г. № 38 (58).

Вільня, 25 лістапада 1922 г.

28 лістапада адчыняецца першае паседжаньне Сойма і Сэната з мэтай выбараў прэзыдыумаў. Газэты дагадываюцца, што ў прэзыдэнты Сэната будзе выбраны Тромпчынскі, а маршалкам Сэйма—адзін з лідэраў партыі людоўцаў—Ратай.

Але як будзе трудна ўгадаць, бо вынікі выбараў паслоў паказалі, што ані ў Сойме, ані ў Сэнаце ня будзе пераважнай большасьці: правіцы налічваюць 40 проц., столькіжа працэнтаў левіцы і 20 прац. няпольскіх народнасьцей. Правіца робіць захады перад пястоўцамі, каб тыя прымкнулі да іх і такім чынам атрымалася-б большасьць правіцы. У торгах даходзяць да таго, што абецуюць месца прэзыдэнта рэспублікі лідэру пястоўцаў Вітасу.

Як бы там ня было — ясна адно, што гаспадарамі ў Польшчы акажуцца польскія шовіністы, што будзе ўсё зроблена, як справа, так і злева, каб пазбавіць правоў бытаваньня нацыянальным меншасьцям, каб адсунуць іх ад законадаўчых установ і ўправы гаспадарствам.

Дагэтуль польская палітыка ніяк не магла ўразумець гэтай элемэнтарнай праўды, што ў сучасны момант народ і нацыя маюць ня толькі этнографічнае, але і дзяржаўнае значэньне і што ў прававым гаспадарстве ня можа быць падзелаў грамадзян на горшых і лепшых, не павінна быць уціску сялян і работнікаў і дзікіх гвалтаў над іншымі нацыянальнасьцямі.

Беларускі народ атрымаўшы пабеду пры выбарах ня толькі на нацыянальным фронце, але і соцыяльным, бо не даў сваіх галасоў эндэкам, павінен і далей быць на старожа і дружна вясьці барацьбу на мейсцох за свае правы; гэтым ён падтрымае сваіх паслоў у іх труднай барацьбе сярод панскіх і шовіністычных кругоў, пануючых у сучаснай Польшчы.

Пабеда наша ў выбарах гэта толькі першы крок у змаганьні за нашае бытаваньне.

Барацьба яшчэ доўгая і цяжкая.

Але мы даказалі, што мы ёсьць, што мы, перамогшы рэпрэсыі і крыўдныя законы, сьвядома і аднагалосна заявілі хто мы і чаго жадаем. Гэтым самым мы пачулі сваю сілу, распалілі сваю веру, сталі аднэй пакрыўджанай, працоўнай сямьёй і вышлі на шлях да сьветлай будучыны і ніякія чорныя сілы не ўтрымаюць нашага цьвёрдага поступу і дружнага паходу прабуджанага народу.

Ж.

З газэт.

Шчырыя прызнаньні.

Польская консэрватыўная газэта „Słowo“ у Вільні ў № 88 (з 14 лістапада) надрукавала вельмі цікавыя развражаньні аб польскай палітыцы адносна да „інародцаў“. Газэта наракае, што

„Ані „Вызволене“, ані Рады Людовыя ня выратавалі нас ад пабеды нацыянальных меншасьцей“.

Так сама і Сойм і ўрад не дапялі сваей мэты, бо

„вайсковая калянізацыя (асадніцтва), мураўёска-аракчэеўская выдумка Рад Людовых, адвярнула ад нас (палякоў) сэрцы тутэйшага насяленьня“.

А далей — цэлы абвініцельны акт польскай палітыцы на „усходніх крэсах“:

„У першым пэрыадзе незалежнасьці Польшчы і нашым законам і адміністрацыі надавала тон наша (польская) нацыяналістычная дэмагогія. Ні на адну іоту мы не адыйшліся ад прускіх узораў. На Усходзе мы паступалі горш за маскалёў. Тыя прынамся ў сярэдзіне XIX веку стараліся чым больш польскае моладзі прыцягнуць у расейскія школы дзеля асыміляцыі. Мы-ж адапхнулі ад сябе беларусаў, прымушаючы іх ехаць на чэшскія стыпэндыі... Наш урад і грамадзянства ў роўнай меры блага адносіліся да немцаў, расейцаў, беларусаў, як і да украінцаў і жыдоў... Вынікаў доўга ждаць ня прышлося. Творыцца блёк нацыянальных меншасьцей і, ведама, перамагае на лістападавых выбарах“.

Усё гэта—думкі ня новыя, ды цікава, што да гэтага прызнаецца п о л ь с к а я газэта. Дый не абы-якая газэта: надовячы яна-ж сама друкавала на сваіх страніцах подлую правакацыю, называючы сьпісак наёмнае банды „зялёнадубцаў“ сьпіскам „беларускім“ і заяўляючы, быццам атрыманьне гэтым сьпіскам здраднікаў беларускае справы, д з е с я ц ё х галасоў у Вільні ёсьць знак, што тут ніякіх беларусаў няма!

А што скажа „Słowo“ на тое, што з Віленшчыны прайшоў 38 тысячамі галасоў сэнатар-беларус?!

Як відаць, факт праходжаньня ў Сойм і Сэнат каля 20 беларусаў прымусіў шмат каго з палякоў здаць сабе справу з шаленства польскае палітыкі, якая манілася гвалтоўнымі крокамі і забаронамі вынішчыць „інародцаў“, — у першы чарод беларусаў.

Ведама, ў палітыцы звычайна дужы душыць слабога. Вось-жа беларусы давялі ўсяму сьвету, што яны не такія ўжо слабыя,—дык і „паны палажэньня“ другую песьню запяялі.

Ды трохі прыпазьніліся: пабеда беларусаў і, наагул, „інародцаў“ перад усім сьветам скомпрамітавала польскую палітыку, а прызнаньні «Słowa» компромітуюць польскіх консэрватараў, што за тры дні раней ігралі ў тон свайго ўраду.

Сталін аб саюзе радавых рэспублік.

Адзін з правадыроў расейскай камуністычнай партыі Сталін сказаў аб саюзе радавых рэспублік ніжэйпададзенае:

Паглумленыя гаспадарчыя прылады нашых рэспублік і адсутнасьць падтрыманьня праз заграгічны капітал стварылі варункі, пры якіх ані адна

радавая рэспубліка ня зможа самастойна адбудаваць сваей гаспадаркі. Гэты факт змушае іх прызнаць неабходным паеднацца ў адзіны гаспадарчы Саюз. Рэспубліка Далёкага Усходу магла быць проста далучана да Расеі, бо была створана штучна, створана для вядомых фактычных камбінацый.

У гэтым выпадку ня можа быць гутаркі аб скасаваньні рэспублік нацыянальнасьці нерасейскай. Аб'еднаньне гэтых рэспублік ня можа іх давясьці да зліцьця з Расеяй. Кожная з іх будзе мець права адзяліцца ад Саюзу. Дагавор Саюзу зьвязывае радавую Расею, Каўказкую фэдэрацыю, Украіну і Беларусь. Што да Бухары і Хівы дык, як рэспублікі не соцыялістычныя, а толькі народна-радавыя, магчыма, што астануцца за межамі Саюза, пакуль натуральнае разьвіцьцё не перародае іх у соцыялістычныя рэспублікі. Вышэйшай установай управы Саюзу будзе Цантральны Выканаўчы Камітэт, выбраны праз рэспублікі прапарцыянальна ліку іх насяленьня, а такжа соўнаркам, выбраны праз Саюзы цэнтркомвык, як установа выканаўчая.

Пашырэньне коопэратыўнага закону на Віленшчыну.

Нашая адміністрацыя ня любіць коопэрацыі, асабліва, калі яна заправадзіць будуецца народам. Яно і зразумела.

— „Да гною, хаме, а не коопэратывы табе закладаць", ось, чым больш кіруюцца чыноўнікі ў адносінах да коопэрацыі.

Мелі яны вялікую магчымасьць рабіць гвалты над коопэратывамі, бо закону аб коопэрацыі дагэтуль ня было; закон, ухвалены у Сойме ня меў моцы ў Віленшчыне, а тутэйшая распараджэньні аб коопэрацыі былі вельмі туманныя і давалі поўную волю ураднікам і паліцыі.

Дзеля гэтага пашырэньне па Віленшчыну коопэратыўнага закону, які ухваліў Сойм 20 красавіка 1920 году, трэба спаткаць з задаваленьнем, бо лепш які-небудзь закон, чым адсутнасьць усякага. Будзе хоць якая-небудзь праўная падстава, якая не дазволіць панкам зьдзекавацца пад вясковымі коопэратывамі.

Першае, што дае коопэратыўны закон, дык тое што для адчыненьня коопэратыва цяпер ня трэба жаднага „дазваленьня", як было дагэтуль, а проста коопэратывы будуць толькі „р э э с т р а в а ц ц а".

Знача гэта, што коопэратыў пасля сваіх закладзінаў мусіць паведаміць Акружны Суд, у акрузе якога знаходзіцца коопэратыў, на моцы якога статуту будзе працаваць гэты коопэратыў. А калі праз 2 месяцы ад дня падачы статуту Суд ня дасьць адказу, дык лічыцца, што статут зарэестраваны і жадная паліцыя ня можа прычапіцца, што коопэратыў істнуе няпраўна. Адмовіць ў рээстрацыі статуту Суд ня можа, а можа толькі зажадаць зьмены якіх-небудзь пунктаў статуту, калі яны ня згодны з коопэратыўным законам.

Наагул, па гэтаму закону коопэратыў, як установа гаспадарчая, ня падлегае ніякай іншай уладзе, апроч Суду, і зачыніць коопэратыў можна толькі па моцы судовага рашэньня, калі бы ў коопэратыве былі зроблены якія-небудзь процiў законныя учынкі.

Такім чынам, цяпер панове старосты ня будуць трымаць па гадох статуты коопэратываў, закладчыкі якіх не падабаюцца ясным панам, або калі статут напісаны па беларускай мове. Меньшая будзе магчымасьць на падставе якога-небудзь „поуфнага" загаду прыйсьці у коопэратыў і налажыць па яго чырвоныя пячаткі.

Як відаць, новы закон палепшае становішча коопэратываў з праўнага боку, але як ён абернецца ў жыцьці — іншая справа. Прызвычаеная да самаволі і дэмаралізаваная дазваленымі гвалтамі адміністрацыя, ня так ужо лёгка зрабіцца пакорнай новаму закону.

Трэба памятаваць, што ў сіле яшчэ у нас старыя шляхоцкія традыцыі.

„... Так даўней бывала
„Трыбунал пісаў дэкрэт, шляхта выпаўняла".
(Пан Тадэўш, кніга VII).

І выпаўняла, пэўне, па свайму разуменьню, бо трыбунал (Суд) ня меў ня сіл, ні аўторытэту, каб яе пастанова былі выкананы.

Як і ў тыя часы, права трэба бараніць, бо шмат яшчэ ёсьць асоб, якія „па-свойму" захочуць выканаць закон. Бараніць трэба будзе і права коопэрацыі ад самаволі адміністрацыі ало гэта ужо значна лягчэй, чым безабаронна слухаць загаду кожнага шустрага вурадніка.

І. А.

Ад адміністрацыі.

З прычыны узросту дарагавізны падпіска на газэту павялічана да 400 марак у месяц. Просім усіх падпішчыкаў даплаціць дадатковую плату з 25 лістапада.

Рэха выбараў.

Як польская ўлада на мясцох адносілася да справы выбараў і агітацыі за беларускі сьпісак № 16 добра відаць з ніжэй паданых яркіх фактаў. Сьвяшчэньнікі—Жосьнянскай царквы айцец Сурвіла і Мядзельскай — айцец Кузьміч карыстаюцца значным уплывам сярод сваіх парахвіян і іхняе слова ў выбарных справах шмат значыла. Улада гэта добра ведала і дзеля гэтага напярэдадні выбараў, 4 лістапада, а 2 гадзіне ў дзень абодва айцы былі прымусова пацягнуты да старасты паватовага ў Дунілавічы. Пратрымаўшы без знай-веды абодвых заарэштаваных да 2 гадзіны 5 лістапада у Дунілавічах, староства звольніла абодвых заарэштаваных, ведаючы, што усё роўна гэтыя айцы ня змогуць ня толькі мець маральны уплыў на галасуючых, але ня змогуць і самі падаць свой голас. Праўда, апошнага ўлада дасягнула, але што да першай сваёй надзеі то далёка не дасягнула, а як раз наадварот—самы факт заарэштаваньня папулярных і старых праваслаўных духоўных айцоў зрабіў тое, што люднасьць праваслаўная уся галасавала гурмам за № 16.

Выбаршчык.

Выбарныя абразкі.

I.

Адбываецца галасаваньне. Шэры натоўп селян згрудзіўся каля валасьці. Усе сур'езны, сьмядомы значэньня выбараў. У памяшчэньні валасьці увахадзяць маўкліва, поважна, падыходзяць да стала, атрымліваюць канвэрт, укладаюць намеры і уважліва сачаць, каб номер быў кінуты ў урну.

Уваходзіць старэньні дзядок. Ён адмеціўся пры стале, дастаў канвэрт і цяпер доўга-доўга капаецца за пазухай дастае хустку, у каторай у некалькі стволак беражна захованы намярок, і павольна разварачывае яе.

— No, prędzej tam, stary, niema czasu czekać па ci꠹,—крычыць мейсцовы абшарнік старшыня камісіі даўно ўжо узбураны на „быдла", якое кідае 16 номар.

— Я, паночку, пэсьцьдзесят год чакаю на вашыя беларускія выбары, а вы мяне ня хочаце вось некалькі хвілін пачакаць...

Я. В.

II.

У адном з абводаў (як у большасьці абводаў ў нас) падшчот галасоў рабіў мясцовы абшарнік. Побач стаіць месцовы інтэлігент з сялян.

З першых жа канвэртаў выходзяць картачкі з № 16.

Аб'яўляючы номер пан пачынае ірытавацца і чым далей, тым больш. Нарэшце—ужо і не аб'яўляючы сапець і са злосьцю кідае картачкі на стол у кучу з № 16. Інтэлігент праважае кожную картачку з № 16 славамі

— Асадніцтва.
— Закрыцьцё школ.
— Арышты.
— Зьдзек паноў.
— Нішчэньне газэт...

Б. П.

У В А Г А!

Просім усіх сяброў беларускіх выбарных Камітэтаў і давераных ад грамадзянства прысылаць усе даныя аб прашоўшых выбарах і злачынства, якія пры выбарах адбыліся.

* * *

Ізноў пытаньні... З глуму,
З бяды ўстаюць ў клядзьбе.
І не магу ня думаць,
Край родны, аб Табе.
Дазнаў каханьня й мушу
Дзяліці лёс благі,
І знак кладуць на душу
Твае мне ланцугі.
Я звону іх благому
Склаў песьню не адну,
І не аддам нікому
За ўсякую цану.
Выходжу з хаты рана,
Каб стаць за азярод
І першаму з туману
Убачыць сонца ўсход,
Каб на ўзрунелых рытвах
Усьцешыцца цяплу
І першыя малітвы
Паслаць яму-Сьвятлу:—
„Спалі калі так трэба
І пожні, і пале,
Пашлі грымоты з неба
Віхор пашлі, але —
Хай пройзем праз напасьці
І дачакаю хай
Убачыць ў новым шчасьці
Мужычы Край".

Ул. Ж.

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

Не запужаеце.

У мястэчку Жалудок, Лідзкага пав. ксёндз з амбоны пужаў людзей перад выбарамі ў Сойм, што хто будзе галасаваць за № 16, дык таго ня прыйме да споведзі . Аднак народ не такі ўжо цёмны, каб спужаўся пустых ксяндзоўскіх пагроз і № 16 атрымаў найбольш галасоў.

Напад паліцэйскіх на Ярыла м. Сіняўкі.

11 лістапада ў м. Сіняўка, Нясьвіжскага павету сяляне зьехаліся на кірмаш. А гадз. 12-ай Сіняўскія паліцыянты прычапіліся без дай прычыны да двух сялян і слова за слова ды і павялі ў пастарунак. Неўзабаве вылятае на рынак конны паліцэйскі і пачаў сячы людзей шашкай дратуючы канём уцекаючых у вавсе бакі людзей. Разагнаўшы і параніўшы людзей паліцэйскі паехаў на пастарунак. Людзі сталі зноў зьбірацца да сваіх вазоў, ажно адкуль не вазьміся паяўляецца другі паліцэйскі Хрупан Сьцяпан і таксама голай шашкай пачаў сячы народ. Дагнаўшы селяніна Паўлюка Шашкіна зрэпіў яго за карак і ўдарамі шашкі параніў галаву. Слухачы І. С. R., згледзіўшы кроў, кінуўся ратаваць Шашкіна, за што быў ранены Хрупанам выстралам з равальвера. Пасыпаліся выстралы і ў іншыя бакі і нявядома чым бы кончылася, каб не паліцэйскія з пастарунку, якія ўрэшце надумаліся выступіць з абаронай. Пасьля нападу на рынку паднялі трох асоб цяжка параненых.

К.

Не прызнаюць граніцы.

Калі праходзіла пагранічная камісія, вызначаючы граніцу, дык у вёсцы Камена, Вялейскага пав. сяляне ўзбурыліся як адзін проціў граніцы. — Што гэта, кажаць, за дзяльба сыноў з бацькамі, прападзі такая граніца, якая дзеліць нашыя шнуры. І, вывернуўшы пагранічныя слупы, ўкінулі іх у Вілію. Пагранічнаму войску было загадана пакараць непакорных, але войска адмовілася; тады наехала паліцыя і пачала зьбіваць народ. Шмат пабітых і арыштаваных.

Восьяк.

Цяжка жывецца.

Праз усю нашу гміну праходзе паштовая дарога абсаджаная бярозамі. Па загаду павятовага старасты Нітаслаўскага ўсе сухія і напалавіну сухія бярозы прададзены па зусім нізкіх цэнах. Гэта добра, але бяда, што дасталіся гэтыя бярозы паном, каторыя маюць свае лясы. Ня ведаю чыя віна тут, але хто ня меў дроў, той і ня будзе мець, калі ня купіць у пана тых самых бяроз па шмат вышэйшых цэнах. А калі-ж уваліўся ў мост на гэтай самай дарозе з аўтамабілем нейкі дэлегат, дык выгналі ўсіх сялян з вёсак, каб паправіць гэту дарогу не сказаўшы за гэта і дзякуй.

Адным словам, цяжка жывецца. Усюды пан пануе, а наш брат рабі і мерзьні, або прадай астаткі, каб купіць у пана дроў.

Малады.

Вёска Ласіцы, Луцкае валасьці, Дунілаўскага п.

Па Вялікадні ў вёску Ласіцы прыйшлі салдаты 1-й батарэі і прастаялі тут цэлая лецейка, аж да восені. Ведама, летам сяляніну вельмі дужа працы: трэба на поле сьпяшацца, скаціны пільнаваць і інш., а тут яшчэ і жаўнераў трэба пільнаваць. Але як ня пільнуй усё ткі ад сваёго злодзея не ўпільнуешся. Прыдзеш з поля позна вечарам дык і пачуеш, што ў Рамана ці ў Данілы курыца прапала, альбо ў Тадоры слоік з маслам ці інш. Кінуцца другі сюды-туды шукаць, але ужо тое зноўдзіш на сьвятое ніколі, так і прападала. Праўда, калі хто адважыўся ісьці да ахвіцэра жаліцца, дык той іншы раз і пакрычыць на жаўнераў, каб у гэтага чалавека балей не кралі курэй, бо ўжо нямнога засталося. Жаўнеры слухаючы сваіго ахвіцэра і не кралі балей курэй у гэтага чалавека, але за тое ўжо пастараюцца яго сьвіран абабраць. І ўжо гэты чалавек баяўся ісьці жаліцца, бо ведаў, што гэта паможа як кашаль у хваробе.

Калі-ж 17 кастрычніка яны сабраліся выяжджаць, дык ахвіцэр, згукаўшы ўсіх грамадзян, загадаў ім падпісаць пратакол, у тым што яны ад жаўнераў у часе іх прабыцьця, ані якае крыўды ня мелі. Іншыя грамадзяне дужа пакрыўджаныя не хацелі падпісываць, дык іх прымусілі ахвіцэр і з жаўнярамі павыймаўшы равольвары.

Ня гледзячы на гэткія ўгрозы грамадзянін Струк, якому жаўняры напсулі малатарню, не згаджаўся падпісаваць пратакола Тады ахвіцэр загадаў тром вааружоным жаўнерам, каб тыя завялі яго на станцыю, дзе ён яму заплаце за малатарню. І праўда, не даходзячы да станцыі гэтыя жаўнеры, як заплацілі гэтаму гр. Струку, дык ён чуць дамоў прыцягнуўся. І цяпер яшчэ няможа аправіцца, бо рукі як калодкі папухлы. Вось дык заплацілі можна падзякаваць.

Падарожны.

Навіны.

На 28 лістапада склікаюцца на седжаньне паслы Сойма і Сэната.

20 лістапада ў Швэйцарыі ў гор. Лозанне адчынілася конфэрэнцыя дзяржаў, зацікаўленых Усходнім пытаньнем.

У Менску 6 лістапада адбылося ўрачыстае адчыненьне Беларускага Сельска-Гаспадарскага Інстытуту.

Адбыўся суд над украінцам Фэдакам, які абвінавачываўся у намеры забіць Начальніка Дзяржавы ў Львове Фэдак асуджоны на 6 гадоў вастрогу.

ХРОНІКА.

Вучнёўскі спэктакль у Беларускай Нясьвіжскай гімназіі адбыўся 11 лістапада г. г. Пастаўлена была беларуская пьеса, дэклямацыя вершоў, хор пяяў беларускія песьні. Спэктакль быў пастаўлены захадамі вучняў Юзіка Гароха і Мароза.

У нядзелю 26 лістапада а г. 4 п. п. ў залі Драматычнай Майстроўні пры Беларускай Гімназіі адбудзецца рэфэрат кал. Леўскага на тэму: „Моладзь і агульная асьвета.

Пасьля рэфэрату агульная зборка Студэнтаў Беларусаў. Калегі, будзьце ўсе прысутнымі.

Управа Беларускага Студ. Саюзу.

Дзіцячы спэктакль.

Вучнямі малодшых клясоў Віленскай Беларускай Гімназіі быў зладжаны спэктакль 19 лістапада ў Залі Драматычнае Майстроўні. Пастаўлена была інсцэніроўка у 3-х актах з казкі Андэрсона „Гэнзэль і Грэта" з танцамі песьнямі і жывымі абразамі. Пастаноўка вучыцелькі Гімназіі Л. Альшэўскай. Дужа прыемнае ўражаньне на прысутных зрабіў спэктакль. Найперш трэба адзначыць вялікую зацікаўленнасьць беларускімі спэктаклямі сярод моладзі, якая густа запаўняе залю і горача вітае роднае мастацтва І сапраўды трудна устаяць проціў маладзенькіх мастакоў маладой нацыі; колькі шчырасьці і захопленасьці ў выкананях сваіх незамыславатых роляў!

Вось яна, маладая Беларусь, на сцэне, а праз колькі гадоў такія-ж адносіны да сваіх грамадзкіх абавязкаў ў жыцьці—і доля, воля ў нашых руках.

Глядзіш, радуешся, што роднае мастацтва вітае між юнацкіх, сьветлых, атзыўчывых душ і зайздрэуш іхняму шчасьцю: быць самім сабой, з малку карыстацца харастом роднай культуры, выгадовывацца ў яе духу. Шчырае дзякуй трэба сказаць арганізатарам, і, ў нашым жыцьці, пачынальнікам прывіцьця роднай культуры беларускім дзеткам, якія не мелі і ня маюць магчымасьці перажыць школьнаё жыцьцё, пазнаць моц веды, аб якіх ніхто не клапоціцца. Вялікая заслуга перад будучынай Віленскай Беларускай Гімназіі, што яна змагла згуртаваць людзей, разумеючых свае важныя абавязкі перад вучашчайся маладзяй.

Пані Альшэўская сваей пастаноўка выразна паказала сьветлыя вынікі ад культурнай працы сярод дзяцей. Неспадзевана мы пабачымі вялікія здатнасьці у Мухі (Грэта), Карвоўскай,

Літвнавай (Лясная фея), Асаевіч (Гэртруда) і Ільяшэвіч (Гэнзэль). Толькі у некатарых выпаўніцеляў храмала мова і чаму танцавалі не беларускія танцы, а нешта на манер гапака. Што можа быць прыгажэй і жывей Лявоніхі!

Трэба спадзевацца, што спэктакль паўторыцца ня раз, каб здаволіць зацікаўленасьць беларускага грамадзянства.

—мусь.

З Горадні.

19 лістапада адбыўся сход Беларускага Т-ва Помачы ахвярам вайны ў Горадні. У склад К-ту выбраны: старшынёў С. Баранаў, намесьнікамі старшыні М. Якімовіч, М. Адамовіч, сэкрэтаром С. Балдоўскі і скарбнікам М. Міточыц. У Рэвізыйную Камісію: С. Якавюк, І. Канцэвіч і Г. Сэнда.

Беларусы ў Латвіі.

Люцын. 6. X. 22. Учора, у нядзелю, адбылася тутака Беларуская Вечарына, наладжаная вучнямі Беларускай Люцынскай Гімназіі Т-ва «Бацькаўшчына». Ішла пьеса: „На вёсцы". Ігралі дужа добра. Асабліва трэба адзначыць артыстычны талент гр. П. Масальскага (Стасюк) і А. Трубецкой (Ганулька). Вечарына сабрала даволі грамадзянства і прайшла з добрай матэрыяльнай выгадай. Ад Беларускага Аддзелу быў на вечарыне Інспэктар Беларускіх Школ К. Езавітаў.

Беларусы і выбары ў Латвійскі Сойм.

Група беларусаў, на чале якой стаяў Езавітаў, выставіла свой сьпісак № 21 у Сойм, але з прычыны слабой арганізацыі і слабой перадвыбарнай агітацыі ніхто у Сойм не прашоў; аднак сьпісак № 21 атрымаў даволі значны лік галасоў, усяго 38709.

Паведамленьне.

Часовая Управа Прафэсыянальнага Саюзу Працаўнікоў Каапэрацыі прымае запіс новых сяброў і дае інфармацыі ў памешканьні Віленскага Саюзу Каапэратываў (М.-Погулянка, 12) штодня, апрача нядзелі і сьвята, ад гадзіны 8 да 1.

Раз'ясьненьне

як адчыняць беларускія школы.

Беларуская Цэнтральная Школьная Рада ў Вільні гэтым даводзіць да ведама сялян беларусоў, што яны, хочучы адчыніць у сябе на мейсцы беларускую пачатковую школу, маюць на гэта законнае права. Гэта права замацована Канстытуцыяй Рэчы Паспалітай Польскай (§ 110) маючы на увазе культурныя патрэбы сваіх грамадзян, належучых да няпольскай нацыянальнасьці.

Дзеля адчыненьня школы сяляне павінны: 1) давясьці да ведама войта гміны, што яны ў такі і такі дзень зьбяруцца ў гміне ці ў другім мейсцы на сход дзеля пастановы аб адкрыцьці школы, каб на сходзе быў прысутны хто колечы з вураднікай гміны, 2) Сход павінен упісаць у пратакол: а) пастанову аб патрэбе і жаданьні беларускай школы, б) якіх асоб з паміж сябе вызначаець дзеля клапатаў аб школе ўвавсіх польскіх школьных установах, в) колькі усяго дзяцей маюць сяляне для навукі у школе (павінна быць ня менш 40), г) што усе выдаткі на утрыманьне школы бяруць на свой кошт апроч аплаты вучыцеля (пэнсія вучыцялю плаціцца са скарбу школьным інспэктарам) і д) што прапануюць на вучыцеля такога-та (назваць). Калі дзяцей будзе больш як 50—60, трэба прасіць 2-х вучыцялёў. Вучыцелі павінны ведаць польскую і беларускую мовы і мець хоць даўнейшыя паперы на права выкладаньня у пачатковай школе.

Пасьля гэтага даверанныя ад сходу 1—2 асобы пасылаюць почтай або падаюць асабіста школьнаму інспэктару заяву аб адчыненьні школы прыкладаючы копію пратакола і сьпіс дзяцей. Копія пратаколу і подпісы выбарных у просьбе павінны быць пасьведчаны гмінай ці натарусам. З усіх зробленых такім парадкам дакумэнтаў належыць сьпісаць копіі і прыслаць у Цантральную Беларускую Школьную Раду ў Вільні, каб, на выпадак правалочкі справы адчыненьня школы, Рада магла-б яшчэ і з свайго боку падтрымаць просьбу сялян перад Уладай.

Беларуская Цантральная
Школьная Рада.

Грашавая справаздача Бел. Кам. помачы пацярпеўшым ад вайны.

Апрача таго, што друкавалася ў папярэдніх №№ „Бел. Звону" аб ахвярах на Камітэт і аб яго выдатках, гэтым даводзіцца да ведама сяброў Таварыства помачы, што выручка за фрукты з заарэндаванага ў гэтым годзе Камітэтам саду выносіць 290.025 м. п., з якіх выдана была арэндная плата згодна ўмове 120 000 м. п. і 14 пуд. фруктаў; пэнсія за ўвесь час садаўнічаму-вартаўніку і дробныя выдаткі па саду выносяць 64.500 м. п. Значыцца, арэнда саду дала чыстага зыску 105 525 м. п; апрача таго за ўвесь час выдана прытулковым дзецям і на сушку 15 п. 3 ф. яблыкаў і йгруш, ды гнілых яблыкаў — з прычыны мокрага лета—было звыш 10 пуд., якія скормлены былі сьвіньнямі, якія гадуюцца для прытулку.

Надыйшлі ахвяры: ад выязднога белар. тэатру праз гр. Шчансновіча 5000 м. п.; ад Ал. Гайкі 1000 м. п.; ад кс. Чарняўкага 10,000 м. п.; па падпісному лісту № 3 праз гр. Лапіцкага 21,000 м. п. ад вечарыны 22. X, арганізаванай сэкцыяй Камітэту „Драматычная Майстроўня" 19,000 м.; ад сэкцыі К-ту „Гурток беларускіх кабет" чысты зыск з гімназіяльнага буфэту за час ад 5.X. да 10. XI г. г. 40,000 м.; ад тэй-жа сэкцыі К-ту чысты зыск з буфэту ў часе вечарыны 12. XI. 22 г. 23,050 м.; па падп. лісту № 1 ад 1. IX. 22 г. праз гр. Ант. Сецьку 34 500 м.; ад кіраўніка белар. прэс-бюро ў Рэвелі, гр. Мік. Чарвякова 3,000 м.; ад гр. Юстына Мурашкі 5.000 м.; па пад. лісту № 4 праз гр. Саб. Навашa і Пётру Мятлу 29,770 м. п.

З гэтых грошай а роўна і з ахвяраў у часе збору ў Вільні 15. X Камітэт выдаў на ўтрыманьне беларускага прытулку — на рэмонт кухні, сталовага пакою, спальняў, электрыкі, на падручнікі, асабліва-ж на харчы і на загатоўку прадуктаў на зіму—у працягу кастрычніка месяца 711. 503 м. п., ды ўжо да палавіны лістапада выдана 387.130 м. п.

Усім ахвярадаўцам, асабліва-ж тым асобам, якія прыняўшы былі на сябе працу па зьбіраньню ахвяраў па падпісных лістох альбо працавалі на карысьць Камітэту ў „Гуртку бел. кабет", Беларускі Камітэт помачы пацярпеўшым ад вайны складае шчырую і гарачую падзяку, як старшыні гуртка бел. кабет, п. Більдзюкевічысе Надзеі, п. п. Лапіцкаму, Сьветавастокаву, Сецьку, Саб. Навашу і ўсім тым, што яму памагалі пры зьбіраньні ахвяраў у Маладэчанскім раёне — Настасі Наваш, Ганьне Гулевіч, Паўліне Крук і Альжбеце Васючонак.

Паскольку на прытулак удаецца даставаць ад ўлады дапамогу шпер ужо паваліччаную, якая ўсё-ж выносіць толькі каля 104 мар. польск. у дзень на дзіця, зусім зразумела, што наш Камітэт прымушаны досыць часта непакоіць беларускае грамадзянства аб ахвярах на дзяцей-сірот, бо 1 фунт хлеба каштуе ў Вільні пяпер 160—170 м. п. і дзеля гэтага Камітэт просіць, каб сябры нашага Таварыства помачы шыбчэй унесьлі скарбніку Камітэта па 1000 м. сяброўскіх складак згодна з пастановай агульнага сходу за другую палову 1922 году і ўклонна просіць тых сяброў нашага Таварыства, якія ахвотна ўсклалі на сябе працу па зьбіраньню ахвяраў, каб яны патурбаваліся барджэй вярнуць падпісныя лісты: п. п. Сецька Антон (пад. лісты № 2, 3 і 4 ад 1. IX. 22 г.); Міхал Ганіч, з Краснага (№ 2 ад 3. X.) і Антон Баброўка, адтуль-жа (№5). Антось Леановіч (№6); Пётра Бута з Ашмяншчыны (№ 7); Вінтар Поболь з Валожыншчыны (№ 8); Клютка Антон з Косаўск. павету (№ 9); Аўсянік Альфонс з Вялейшчыны (№ 10); Яўгень Гапшар (№ 11); Сярэбранікаў Арсень (№ 14 ад 19. X.); Будзька Эдвард (№15 ад 26. X.); Сьветавастокаў (№ 16 ад 26. X.); Ал. Стрыга (№ 17 ад 27. X.); кс. Аўгустыновіч (№ 18 ад 27. X. 22 г.).

Старшыня Камітэту
Сымон Рак-Міхайлоўскі

15. XI. 1922 г.

Паштовая скрынка.

Амэрыка, гр. Я. Ч-ку. Газэту пасылаем у ліку 100 экз. Просім прысылаць інфармацыі аб Вашай дзейнасьці і жыцьці-быцьці беларусаў у Амэрыцы.

Докшыцы, гр. Сымону Шлейфэру. Газэту высылаем рэгулярна на пададзены Вамі адрас.

Качкуны, гр. Макоўскаму. Газэты атрымалі, дзякуем. Чакаем яшчэ. Пры спатканьні разлічымся.

Рэдактар Выдавец Ф. АЛЯХНОВІЧ. Друкарня „ДРУК" Субач, 2.